

Glatt Imre : Középiskolai tanulók érdeklődési irányai. (A pécsi egyetem pedagógiai intézetének értekezései. 10. szám.) Pécs 1939. 65 l.

A gyermek szellemi életének fejlődésében kétségtelenül nagy jelentősége van, hogy a gyermek érdeklődése a különböző életkorokban mely tárgyakkal szemben nyilvánul. A gyermek érdeklődési irányának ismerete közelebb visz a gyermek beható megismeréséhez, ami nélkül a nevelés célja nem érhető el. A gyermek érdeklődésének fejlődése sok szempontból vizsgálható. A szóban levő tanulmány azt kutatja, mennyiben függ össze az érdeklődés iránya az egyéniséggel, s hogy az érdeklődés irányának ismerete rávezethet-e bennünket az egyéniség megismerésére.

Szerző kísérleteit egy pécsi fiú- és leánygimnázium II., V. és VIII. osztályaiban végezte, vizsgálataiba tehát mindkét nemet a három jellemző életkorban vonta bele. Minden osztályban a következő három kérdést adta fel, amire írásban kellett felelni:

- a) Kit tartok az osztály legérdekesebb tanulójának és miért?
- b) Kit tartok ismerőseim közül legérdekesebbnek és miért?
- c) Kit tartok legérdekesebbnek a történelemből vagy irodalomból ismert vagy a ma is élő kiváló emberek közül és miért tartom érdekesnek?

Összesen 261 tanulótól kapott választ. Az anyagot többféle szempontból számszerűen is feldolgozta és táblázatokba foglalta. A »miért«-re kapott válaszokra építette az érdeklődés irányának bemutatását, valamint az egyes osztályok egyéniségének rajzát.

Az I. táblázatot pl. azon szempontok szerint szerkesztette, hogy a legérdekesebb ismerősök a környezet mely csoportjából és milyen mértékben vonták magukra külön a fiúk és külön a lányok figyelmét. Megkülönböztet idősebb és fiatalabb, nő és férfi-, és mindegyiknél rokon és nem rokon csoportot. Külön csoportot alkotnak a tanár és a jóbarát-ra vonatkozó válaszok. Ebből a táblázatból az tűnik ki, hogy az érdekesnek tartott férfiak százalékának összege a fiúknál és leányoknál egyaránt jóval több, mint az érdekes nőismerősök százaléka.

	II.	V.	VIII.	II.	V.	VIII.
Érdekesnek tartott	fiúosztályok			leányosztályok		
férfiak	40.56 %	71.43 %	68.89 %	50.62 %	60.45 %	56.82 %
nők	10.80 %	4.76 %	8.89 %	30 %	20.94 %	18.19 %

A hiányzó százalék a tanár-, jóbarát-, osztálytárs-csoportokra jut.

Szerző szerint ez a jelenség aligha mutat arra, hogy a férfiak egyénisége általában színesebb és változatosabb lenne, hanem bizonyára abban leli magyarázatát, hogy ők állanak az élet mozgalmasabb, változatosabb és így »érdekesebb« részén. Szerző szerint ez a tény annyiban bír lélektani értékkel az érdeklődésre vonatkozólag, hogy megvilágítja azokat az indító okokat, melyek az érdeklődés felkeltésére hatással vannak.

Az érdeklődés irányára és indító okaira a megokolások részletes vizsgálata vezetett, s a szerző az eredményeket fiúkra és leányokra osztályonként mutatja be.

A II. fiúosztályban az egyéni indító okok uralkodnak abban a tekintetben, hogy kit tartanak érdekesnek. Nagy általánosságban érdekes számukra az, akinek egyénisége, megjelenése, viselkedése nekik valami furcsát, szokatlant, tréfásat nyújt. Feltűnnek, bár nem tudatosan, olyan megokolások is, amelyek a társadalmi érdeklődés kezdeteire mutatnak. Következtetéseket nem vonnak le a maguk számára, mint a felső osztályosok. Ellenszenvet ritkán nyilvánítanak. Határozott rokonszenv-nyilvánítást olyan felnőttekkel szemben látni, akik foglalkoznak velük. Az érdekesnek tartott ismerősöknek közel felét hasonló korú gyermekek teszik. Ami azt a tényt igazolja, hogy társadalmi érdeklődésük nagy részben saját kis társadalmuk körében marad.

A II. leányosztályban a fiúkhoz hasonlóan, szintén nagy számmal vannak az érdekes ismerősök között kortársak, de a kritikában több tudatosság van mint a fiúknál. Az érdeklődés indító okaira nézve is megegyeznek, de a leányoknál több olyan ok szerepel, amit a fiúknál nem találunk. Így mások szvenvedésének átélése, a zárkózott természetű egyéniség iránti érdeklődés, általában a bensőbb lelki élmények iránti fogékonyság; kis számban sexuális ok is. A másik nem fiatalabb tagjai iránti érdeklődés a fiúknál 5.4%, a leányoknál 16%. Általában az ebben a korban levő fiúknál és leányoknál az érdeklődés tárgyai és indító okai nagyjában ugyanazok, de a leányok öntudatosabbak a jellemek felismerésében; a fiúk inkább állanak azon a primitív fokon, hogy valami szokatlan, furcsa, tehát érdekes; ezért megokolásaik is szegényesebbek, mint a leányokéi.

Az V. fiúosztályban szociális indító okok 76%-ban nyilvánultak meg, míg a II-ban csak 43%-ban. Az érdeklődés már erősen a felnőttek felé irányul. A tanulóknak több mint a fele idősebb férfiakat talált érdekesnek, fiatalabb férfit alig 20%, fiatalabb nőt csak egy tanuló. Jellemző, hogy az idősebb férfiakat nem azért találják érdekesnek, mintha jellemüket csodálnák, vagy követni akarnák. Egyéni kritikájuk szerint nem rokonszenves jellemek. Még itt is fontos a rokonszenv felkeltésére, hogy a felnőtt foglalkozzék velük. De rokonszenves az, aki szellemes, humoros, életvidám egyéniség és ezek a rokonszenvi érzelmek is szerepelnek, mint érdeklődést keltő indító okok.

Igen nagy különbséget találunk az V. osztálybeli leányok és fiúk válaszaik között az érdeklődési irányok tekintetében. Általában a leányok válaszaik nagyobb lendületet, több frissességet, felszabadultabb, harmónikusabb lelkeket tükröznek, mint a fiúkéi. A leányok ebben az osztályban túl vannak már a serdülés negatív korszakán. A serdülésnek ez a különböző állapota meg nyilvánul tárgyválasztásukban, de még inkább megokolásaikban. Már többször megjelenik a művelt, magasabb szellemi képességekkel rendelkező idősebb férfitípus. Inkább a jellemmel jobban összefüggő mozzanatokat emelik ki. Érdeklődnek a szülőknek gyermekeik jövőjéért folytatott küzdelme iránt is, ami a fiúknál ebben a korban még nem fordul elő. A szociális érdeklődés bizonyos iránya is jelentkezik a leányoknál, a fiúknál még nem. Általában mindenütt érezhető, hogy a leányok kifelé mennek a serdülésből, míg a fiúk még benne vannak.

A VIII. fiúosztályban határozott fejlődést látunk. A tanulók tudatosabban választolnak. Figyelmük jobban fordul azoknak élete és jelleme felé, akiknek életformája koruknál fogva közelebb áll hozzájuk, akik közé nem-sokára ők is tartozni fognak. Hogy csakugyan saját életük jövődjé formáját keresik, azt mutatja az is, hogy idősebb nőt ebben az osztályban egy fiú sém talált érdekesnek. Jellemző az is, hogy a rokonok itt már nagyon kis számmal szerepelnek, míg az ötödikes fiúk figyelmét még erősebben lefoglalta a család. A válaszokból mutatkozó jelenségek következtetést engednek arra, hogy mikor lépik át a fiúk az ifjúkor küszöbét.

A VIII. osztályos leányok válaszaik sok új szint hoznak, részint a VIII.-os fiúkkal, részint az ötödikes leányokkal szemben. Fiú kortársaikkal összehasonlítva, náluk több gyakorlatiasságot, világosabb látást, tárgyilagosabb kritikát találunk.

A tanulmányból általában kitűnik, hogy az érdeklődés iránya szoros összefüggésben a szellemi élet fejlődésével és rávezet az egyéniség megismerésére. Ismertetésemben csak pár példát mutattam be a sok szempontból, amelyeknek figyelembe vételével a tanulmány az érdeklődés irányát nemek és korok szerint tárgyalja.

Szenes Adolf.

Pintér Jenő: Hibák a nevelésben és tanításban. (Különlenyomat a Mitrovics-émlékkönyvből.) Debrecen, 1939. 15. lap.

Még 1892-ben történt, hogy Waldapfel Jánosnak, néhai derék pedagógusunknak figyelmét megragadta egy akkoriban az angol-szász világban nagy népszerűsége szert tett vademecum, mely a pedagógiai, voltaképen inkább csak a szorosan vett didaktikai gyakorlatban lábrakapott hibákról és tévedésekről szólt. Sietett is *Hibák a tanításban* címmel lefordítani James L. Hughes angol nyelvű könyvecskéjét s előbb a budapesti gyakorló gimnázium 1892/93-ik évi Értesítőjében, azután külön is kiadni. A Magyar Paedagogia: II. évfolyamának 497. lapján hosszasan és részletesen ismertette a megjelent könyvet s megállapította, hogy Waldapfel valóban igen hasznos munkát végzett e művecske lefordításával. 80 főbűnből álló katalógus volt ez, könnyed, egyszerű stílusban írva és ügyesen összeállítva, melyben világosan megmutatkozott az angol fajnak az a kiváló genialitása, hogyan kell régen ismert dolgokat vonzóan előadni. Alig lehetett akkoriban, a tudatos magyar didaktikai gyakorlat hőskorában, tanár, aki — ha elég őszinte volt és volt önkritikája — ebben a hibalajstromban a maga kisebb-nagyobb hibáit föl ne találta volna és rögtön mellette a kellő orvosságot is, sőt ez természetesen bizonyos mértékben még a mai, didaktikailag jobban kiképzett tanárnemzedékre is áll. Ez a könyvecske honosította meg a mi pedagógiai irodalmunkban azt a műfajt, melynek egyik kifejtettebb termékét, *A szülők hibái a nevelésben* c. előadásorozatot épen Társaságunk adta ki 1922-ben s melynek legfrisebb hajításával Pintér Jenő előttünk levő füzetében találkozunk.

Pintér Jenő füzete azonban, s ezt a Hughes-féle hibakatalógussal való összehasonlítás után bizvást állíthatjuk, nemcsak legújabb effajta termék s a legutolsó sorban, hanem a legteljesebb s a legművészebb is. Teljes, mert